

„A FÉNY ÉS A GONDOLAT AZONOS” „...A SZÉPSÉG AZ ÁLLANDÓAN ELHALÓ VILÁG FÉNYES RAGYOGÁSÁBÓL JELENIK MEG...”

BESZÉLGETÉS DR. KELLNER ÁGNESSEL

W. Barna Erika

Dr. Kellner Ágnes a ma élő magyar antropozófusok idősebb generációjának tagja. Korosztályában a legrégebbi tagsággal rendelkezik. 1947-ben – immár 66 éve – kötelezte el magát és az életét a szellemtudományi tanulmányoknak, azóta munkálkodik az Antropozófiai Társaságban. Annak idején egy vegyész társával együtt kérték a felvételüket az Általános Antropozófiai Társaság magyarországi csoportjába. Az egykori pályatárs neve: Székely György.

Kellner Ágnes hermészi küldöttként a „meg-nem-értések” elkötelezett feloldója, több mint hat évtizede közvetít fordítóként a szellemi elődök és az újabb generációk között. Rudolf Steiner, Szergej O. Prokofjev és Christoph Lindenberg üzeneteit, gondolatait tolmácsolta és tolmácsolja gondolattal, – élő s írott – szóval, cselekedettel. Rendkívüli szerénysége, lényegközlésre irányuló stílusa egészen egyedülálló a hazai antropozófiai mozgalomban, szinte zavarba ejtő... Szolgálatra emelt élete példaértékű. Egyetlen felesleges szó sem hagyja el a száját, ha szól, tények, igazságok, letisztult felismerések rügyei bomlanak virággá.

„Látják, hogy a fény összetartozik a gondolattal, a fény és a gondolat azonos, csak különböző oldalról nézve.

A bennünk élő gondolat voltaképpen a múltból érkezik, ez bennünk a legérettebb, a régebbi földi életek eredménye. Ami azelőtt akarat volt, az gondolattá alakult, és a gondolat mint fény jelenik meg. Ebből megérezhetik: Ahol fény van, ott gondolat van, de hogyan? Olyan gondolat, amelyben állandóan elhal egy világ. A gondolatban, vagy más-képpen kifejezve, a fényben, egy régmúlt világ hal el... A világ elhalásában lesz szép. A görögök belsőleg teljesen eleven emberek voltak, kifelé abban lelték örömeiket, hogy a világ elhaláskor szépségben ragyog. Mert a világ szépsége abban a fényben ragyog fel, amelyben a világ elhal. A világ nem válik széppé, ha nem tud elhalni, a világ elhaláskor fénylik. Így a szépség voltaképpen az állandóan elhaló világ fényes ragyogásából jelenik meg.”¹

1 Rudolf Steiner: *Híd a világ szellemisége és az ember fizikai léte között* (GA 202), Genius Kiadó, Budapest, 2013.

Barna Erika (BE): A legkézenfekvőbb kérdés: hogyan és mikor kezdődött a kapcsolatod az antropozófiával?

Kellner Ágnes (KÁ): Minden megismerési úthoz vezető életnél felmerülnek ennek az útnak az előzményei. Az első ilyen emlékeim középiskolás koromból származnak, amikor osztálytársam, Hoffmann Marika révén megismerkedtem az akkor még fiatal Tóth Eszter költőnővel. Ő vezetett be bennünket a Nyugat irodalmába, édesapja: Tóth Árpád, valamint Kosztolányi és Babits költészetébe. Általa ismertük meg Kerényi Károly mitológus munkásságát is, akinek a délutáni egyetemi előadásaira jártunk. Lenyűgöző volt, mert Kerényi a görög mitológia és világszemlélet olyan tartalmát közvetítette, amely élő, reális szellemi megismerésből fakadt. Kerényinél az antik istenek eleven, élő valóság voltak, fogalmazhatom úgy is, hogy személyes élményei voltak az antik istenek. Az általa közvetített üzenet lényege az volt, hogy a természeti igazságokon túl van még valami más is. Mondhatni, hogy az ő hatására fordultam, fordultunk többen is a spirituális tanulmányok felé, mert az előadásai valójában előkészítették számunkra az antropozófia meglátásait. Leginkább az vonzott engem, hogy az antropozófia egy olyan út, amin érdemes járni, ami ténylegesen megvilágítja a létezés lényegi valóságát. Végül is a tanulmányokhoz Hoffmann Marika édesanyja révén jutottunk el.

Szilágyi Jenőné, Rózsi néni

BE: Kik voltak az első tanáraid? Hogyan emlékszel vissza az antropozófia tanulásával kapcsolatos első élményeidre?

KÁ: Kezdetben Nagy Emilné Göllner Mária-t hallgattuk. Az első, életre szóló élményem vele kapcsolatban a *Fastról* tartott érdekes és szép előadása. Tanárként megragadó volt az emberekkel való mély kapcsolata. Mária néni nagyon közvetlen, kedves és hatalmas tudással rendelkező nő volt, egyben kitűnő előadó. Emlékszem, a fia, István is részt vett az előadásain, és kritikai megjegyzésekkel követte, de akkor ő még egészen fiatal volt. Mária néni eredetileg filozófia szakon végzett. Nagy veszteség volt számunkra, hogy 1946 Karácsonyán Olaszországba utazott, onnan Dornachba, ahonnan már nem tért vissza a veszélyesre fordult politikai helyzet miatt. Ott élte le a további életét 1982-ig, a haláláig. Megjegyzem, hogy Mária néninek a legfiatalabb fia Krisztof volt, aki korán meghalt, de egy fia még ma is él, kint van Ausztráliában.

Göllner Mária-val kapcsolatos másik legmaradandóbb élményem az 1941-es Karácsonyi Játékok, amit a lakásán tartott a Kissvábhegyen. A kályhát vettük körbe. Ez volt az első magyarországi Karácsonyi Játék, ami akkor még németül, eredetiben ment, nem is volt még lefordítva. Ezen a barátnőm, Marika volt a pásztor, és szakállat ragasztott. Ez volt a kezdet, ami aztán később egyre szélesebb körűvé vált.

A diáklány Kellner Ágnes, az antropozófiai tanulmányok kezdetén

Az első körök egyikén Török Sándor, Hídvégi Gyuszi és Berend Bandi volt a három pásztor, de ezt követően már jöttek a fiatalok is.

Télen kedves színfoltot jelentett az úgynevezett Oberuferi (magyarul Felsőrévi) Karácsonyi Játékok előadása is. Az eredeti német népnyelven megtanult játékok közül leggyakrabban a Jézus születésével foglalkozó pásztorjáték került sorra. Máig is élénken emlékszem a jászol mellett térdelő Török Sándor őszinte áhítatára és a Józsefet megjelenítő Nép Laci kedvességére.

A gimnázium utolsó éveiben a barátnőmmel Szilágyi Jenőné „Rózsi néni” ifjúsági csoportjába jártunk, még Dukesz Dolly is odajárt.

Ez a „Jugendgruppe” aztán a háború után, már vegyészhallgató koromban, lassanként Zweiggé alakult át, ebben a formában működött sok éven át. Ebből a körből nőtt ki a régi Antropozófia Társaság, de sajnos már nem vagyunk sokan a hajdani Jugendgruppe-ből. Részt vettem még más csoportok mun-

Török Sándor

Kirándulás a Ságvári-ligetbe, középen Rózsi néni, a csoport lelke

káiban is: Maasburg Mártánál, Jankovichéknál és ünnepi alkalmakkor Török Sándor végtelenül meghitt, ünnepi hangulatot árasztó együttlétein. Azok még igazi ünnepek voltak, hozzájuk képest mi már nem tudunk jól ünnepelni – valahogy fel kellene eleveníteni ezeket. Mindig volt valaki, aki beszámolt egy ünnepnek a lényegéről, s ezek a beszélgetések mély lelki-szellemi feltöltődést jelentettek. Talán ezeknek az együttléteknek a varázsát az is adta, hogy kezdetben az első antropozófia előadások, körök tiltottak voltak, csak szűk körben zajlottak. Egy lakásban néhányan, öten-heten, összejöttünk, hivatalosan csak 1990-ben alakult meg a Társaság.

Az is érdekes, hogy miután a lakásokban nagyobb számban nem jöhettünk össze, ezért szép időben kísértünk az akkori Ságvári-liget közelében lévő erdőbe (ma Szépjuhászné). Itt egy sziklás tisztáson mint vidám kirándulótársaság telepedtünk le, és úgy beszélünk közös témánkról. Néha még egy kis tüzet is gyújtottunk, amit távozáskor persze gondosan eloltottunk.

BE: Szüleid hogyan fogadták az antropozófia tanulmányaidat?

KÁ: Apám természettudományos beállítottságú orvos volt, egészen más világnézettel. Igazságra törekvő volt, de nem szellemi úton járó ember. Számomra sorsszerű, hogy éppen egy materialista családi körből kerültem ki...

BE: A tanulmányaid kezdetén Steiner melyik könyvét olvastad el elsőként?

KÁ: Akkor csoportban, közösen olvastunk, mert nem nagyon lehetett még könyvekhez hozzájutni. A *Theosophie* volt, amit az ifjúsági csoportban először megismertünk, amit aztán Rózsi néni lefordított magyar nyelvre *A világ és az ember szellem megismerésének alapelemei* címen.

BE: Hogyan folytatódott az utad? Mikor sikerült eljuttatnod először a Goetheanumba, milyen emlékeket őrzöl az első ottlétekről?

KÁ: 1964-ben már lehetségessé vált, hogy nyári szabadságaim alatt Dornachba is kiutazzam, akkor már három évenként lehetett Nyugatra utazni. A Goetheanum nyári Tagungjai sokszor drámaelőadásokról szóltak, főként misztériumdrámák bemutatása történt, de előadások is szóltak róluk. Egészen más színpadon látni, és más olvasni ezeket a műveket, mert nem szokványos színvonalú produkciókról volt szó. Az ember a szellemi háttérről is kap mély üzeneteket. Azt mondhatom, hogy a Goetheanum Tagungjain a négy misztériumdráma, a teljes *Faust* és Shakespeare *Vihar-jának* előadása felejthetetlen, soha el nem múló élményt jelent számomra. Az előadók közül különösen Jörgen Smit áhítatos mélysége és Manfred Schmidt-Brabant bölcs derűje világított meg számomra sok megoldásra váró problémát. A teljes *Faustot* előadták egy hét alatt, ilyen a világon sem volt még. A szellemek euritmiáztak, rendkívüli rendezés volt. De maga a táj is, a Goetheanum környezete is lenyűgöző, ami jelzi a hely tudatos kiválasztását, a hely szelleme megvalósította azt az atmoszférát.

Stuttgartban a Waldorf-iskolai „munkahét” hozott még sok érdekes új, részben gyakorlati meglátást. Itt elsősorban Christoph Lindenberg szellemes, magas színvonalú szemináriumai és a sok fiatal Waldorf-tanárral és pedagógiai főiskolással való együttműködés bizonyult termékenynek. Stuttgartból már sikerült könyveket is hazahoznom, onnan kezdve indult meg intenzívebben az önképzésem is.

BE: Hogyan sikerült összehangolnod felnőttként a hétköznapi munkádat és az antropozófia tanulmányaidat?

KÁ: Gimnázium után vegyész szakra mentem, majd a diploma megszerzése után az Állatorvosi Egyetemen dolgoztam és tanítottam. Mindenképpen a sors nagy ajándéka volt, hogy évtizedeken át fiatalok között tevékenykedhettem. Felismertem, hogy a megismeréshez vezető út a szellem alkotásai, a természet és művészet révén is megközelíthető. Mindig nagyon csodálkoztam, hogy pl. egy biokémikus hogyan lehet materialista.

Számomra a másik nagy adomány az volt, hogy a természetjárás, „turisztika” lehetősége is megnyílt a Meteor Egyesületnél. Régi túravezetőnk igazi áhítattal járta az erdőket, hangos beszédet, lármát sohasem tűrt a mindig különlegesen szép tájakon vezetett túráin. Így előttünk is feltárulhatott az erdő finom neszezése, állatok surranása, patakok csobogása.

A fiatal Kellner Ágnes az erdő csöndjében.

BE: Ha a közösségi élet került szóba, adódik egy fontos kérdés. Miben látod a lényegét és a kihívásait az idősök és fiatalok együttes munkájának a Társaságban, és mit tartasz ebből fontosnak a jövő szempontjából?

KÁ: Lényeges és megoldásra váró kérdés... Alapvető probléma volt ez mindig is a Társaságban, mondhatni végigvonult a Társaság történetében. Az ellentétek feloldása sohasem egyszerű feladat. Talán a probléma gyökere abban rejlik, hogy az idősebbek érzelmi alapon közelítettek az antropozófiához, a fiatalok pedig inkább intellektuálisan ragadták meg, ami időről időre feszültségekhez, ellentmondásokhoz vezetett. Volt is, van is ilyen kihívás. A jövőt illetően minden a személyes fejlődésen múlik: ki hogyan tudja kiegyenlíteni a művészi, esztétikai megnyilvánulást és a filozófiai gondolatot. Ennek a harmonizációja az egyéni fejlődésen múlik, s ennek a hatásai mutatkoznak meg a Társaság életében is. Az eltérő fejlődési utakból származó ütközések is ezt mutatják.

BE: Vagyis nem alapvetően úgynevezett „nemzedéki” ellentétről, hanem szemléletbeli és fejlődésbeli különbözőségről van szó...

KÁ: Pontosan, éppen ezért nehezen feloldható, mert mindenkinek van bizonyos ragaszkodása ahhoz, amit magával hozott, és amit nem könnyű alakítani. Okozhatja ezt bizonyos merevség is, de a sorsbeli adottságok is. Hangsúlyoznám a másság elfogadását, ami sarokpontja mindennek. Egy igazi szellemi közösségnél nem a hasonlóság fontos, hanem a különbözőség. A jövőre vonatkozóan ez volna egy nagyon pozitív lépés, ha egymás különbözősége volna az, ami közel hoz bennünket egymáshoz. Úgy gondolom, ez lenne az igazi perspektíva.

BE: Újra és újra rácsodálkozhatunk a teremtett világ törvényszerűségére, hogy nem ismétlődik semmi, nincs két azonos, egymással teljesen megegyező jelenség a világon, amiből fakad, hogy a másság által alkotunk egységet, a másság által tartozunk össze...

KÁ: Nem egyszerű ezt megvalósítani... A különbség összetartó ereje hatalmas erő lehet. Ha jól belegondolok, én hatvanhat éve foglalkozom antropozófiával. Talán természetes is, hogy az individuális fejlődés folytán megvannak az eltérések, az ellentétek, az ütközések, de megvannak a felismerések is, s ez utóbbiak legnagyobb értéke, hogy személyes fejlődésünk építőköveit jelentik.

BE: A kommunikáció, az út „lélektől lélekig”, a megértés alapvető minden emberi kapcsolatban. Az antropozófia az egység, a megértés felé próbál vinni mindannyiunkat. Írod: „Abban az irányban kell dolgoznunk, hogy a Földünkön a sokféle jelleg kölcsönös megértésben élhessen.”² Ezt a kölcsönös megértést hogyan, mikor tapasztaltad meg leginkább az eddigi életutadon?

KÁ: A Székely Gyurival való együttműködés során a közös meditáció sokat segített a csoportmunkában. Minden meditációnak ugyanaz a célja. „A nappali, ébrenléti tudatunkban vagyunk csak önmagunknál, a tudattalanunkban viszont a világegészbe vagyunk betagolódva... Az emberi világ és az istenek – a szellemi hierarchia kölcsönösen egymásra hatnak, befolyásolják egymást, függnek egymástól” – olvasható Steiner *A karmikus összefüggések ezoterikus vizsgálata* című könyvében.³ A meditáció egyik legfelelőbb élménye ezt a világegészben való egyben-létet átélni. Egyszer egy itteni előadása után odamentem Prokofjevhez, és megkérdeztem tőle, hogy mi a véleménye a közös meditációról, mert sok embernek ez a problémája. Elvileg nem utasította el. Azt mondta, mint feltételt, hogy a meditációnak szabadon kell történnie, minden meditáció csak mint szabad cselekvés képzelhető el. Azt hangsúlyozta Prokofjev, hogy senkinek a befolyása vagy előírása nem érvényesülhet. A csoportos irányított meditáció az antropozófusoknál elképzelhetetlen.

Egyébként Társaságunk megalakulásának megvalósulása óta Szergej O. Prokofjev is többször ellátogatott hozzánk. Nemcsak az előadásaiból megnyilvánuló mélyszéles szellemi elhivatottsága, de csodálatos, kivételes egyénisége is mindig megrendítő hatást váltott ki. Aggódva követjük most egészségi állapotának alakulását.

BE: Az *Antropozófia 2011. Húsvéti számában* a „Bábel-től Pünkösdig” cikkedben írod:

„Korunk problémája, hogy a gondolkodás és a nyelv nem harmonizál egymással, képzetvilágunk nem fejeződik ki helyesen a kimondott szóban. A teremtő lények eredeti

2 Kellner Ágnes: „Bábel-től Pünkösdig”, *Antropozófia*, 2011. Húsvét, 20. oldal.

3 Rudolf Steiner: *A karmikus összefüggések ezoterikus vizsgálata I.* (Genius, 2003), 102. oldal.

Székely Györggyel és Székely Anikóval.

terve szerint az embereknek az egész Földön, teljes megértéssel kellett volna egymással szemben állniuk.”⁴

„A formszellemelek és segítők célja az volt, hogy a nyelveknek olyan alakot adjanak, amelyekből a beszéd és a gondolkodás bensőséges harmóniája adódik.”⁵

Hogyan segíti szerinted az antropozófia a gondolkodás és a nyelv harmonizációját?

KÁ: Steiner maga is azt mondta, hogy ezeket a tényeket nagyon nehéz a mi nyelvünkön kifejezni. Ez egy óriási áldozat, ő végeredményben megpróbálta lehozni ezeket a tartalmakat a hétköznapi nyelvünkre. Ez egy pünkösdi misszió. Szilágyi Rózsi néni volt az első, aki Steiner szövegeket fordított, bizonyos fogalmakat, kifejezéseket ő honosított meg magyar nyelven. Az antropozófia terminológia létrehozásával ő lett a magyar fordítók munkájának az előkészítője. Megalkotta az alapszókincset, ő volt az első, aki nálunk fordított. Fordítók nem voltak túl sokan: közülük tartozott Göröntsér Marci is, aki szintén fordított. Nem szabad kihagyni Illyésné Dollyt,

Maasburg Mártát sem, és nagyon fontos, hogy Székely Gyuri olaszról is fordított. Később Drahos Sándor, aki sokat, szépen tolmácsolta Steiner gondolatait, sőt még verset is fordított. Az én munkám párhuzamosan ment a Sanyiéval. Volt, hogy én lektoráltam az ő fordításait, aztán meg ő az enyémet. Egy-egy munkáját kölcsönösen segítettük.

BE: Milyen nyelveket beszélsz?

KÁ: Angolt, németet, franciát beszélek elsősorban, tanultam latint is, és kicsit olvasok olaszul is.

BE: A családban szerzed meg a nyelvtudás, vagy az iskolai tanulmányok során?

KÁ: Anyámtól kezdtem tanulni németet, aki elég korán kezdett el velem foglalkozni. A családban beszélgettünk is németül, de legnagyobb hatással rám anyám játékos tanításai, nyelvleckéi voltak.

BE: Mikor kezdted el fordítani?

KÁ: Elég korán, már a Jugendgruppe idején. A nyelvtudás segített abban, hogy a fordítás felé forduljak, de írtam cikkeket is. Nyugdíjas koromban kezdtem az antropozófia irodalom intenzívebb fordításához, és ugyancsak ekkor kapcsolódtam be gyermekkori barátaim, Székely Anikó és Gyuri csoportjának a munkájába. Ennek a munkának leglényegesebb része a közös meditáció gyakorlása volt. Valamennyien azt tapasztaltuk, hogy ennek során sok új felismerés született, az eddig ismert tények egészen új oldalról világosodtak meg. Gyuri bátorságának, aktivitásának eredménye volt az „IDRIART” fesztiválok megvalósítása. Az „IDRIART” a szlovén származású hegedűművész, Miha Pogačnik elgondolásából jött létre, célkitűzése az volt, hogy a népeket a művészet szintjén hozza közelebb egymáshoz. Ezekre a Viga-dóban rendezett fesztiválokra mindig nagyon sok külföldi antropozófus jött el, hangversenyek, előadások, euritmia tették magas színvonalúvá meghitt, vidám baráti hangulatukat. Fénypontjaik között volt Michael Ende szereplése és Habsburg Ottó kedves, bölcs, egyáltalán nem „királyfis” előadása.

BE: Versfordításokkal is próbálkoztál?

KÁ: A verseket Sanyi, én inkább a prózát fordítottam, de Sanyi eredeti verset is írt. Ez az ő területe, amiben ő az egyedüli. Aki verset fordít, annak költőnek is kell

4 Rudolf Steiner: *Kunst und Lebensfragen im Lichte der Geisteswissenschaft* (GA 162), 1915. július 18-i előadás.

5 Rainer Patzloff: *Spracherfall und Agression*, Stuttgart, Verlag Freies Geistesleben, 1994, 81. oldal.

lenni... nem véletlen, hogy Sanyi ebben otthon van... A cél mindig ugyanaz: ne hamisítsuk meg az eredetit, és kellően árnyalt legyen, megtartva a belső képi gazdagságot. Mindig ez a két fő szempont. Természetesen pontosnak is kell lenni, de a nyelvi, stílári gördülékenység egy szellemtudományos szövegnél hatványozott követelmény.

BE: Amikor fordítasz, akkor képi szinten mennyire intenzíven jelennek meg a fordítandó tartalmak?

KÁ: Fordításnál nem igazán, inkább az olvasásnál. Fordításnál az absztrakció felé fordulnak bennem a fogalmak, ilyenkor az a gondom, hogyan is ültessem át. „Aki a nyelv lelkét meghallja, annak megnyílik a világ lényé.” Ha az ember Steiner-szöveget olvas vagy fordít, nagy segítséget jelent, ha az ember a német költészetet is ismeri. Érdekes, hogy ha az ember angol fordításban olvassa Steinert, más a jellege, nem ugyanaz, mint németül.

BE: Mennyire fedik le a magyar fordítások a valódi Steinert? Voltak-e tipikus nehézségeid a fordításaid során?

KÁ: A magyarban, ahogyan az angolban sincs olyan kialakult filozófiai nyelv, mint a németben. Gyakran nehézkességet érez az ember, nem lehet könnyedén mozogni a filozófiai vagy spirituális fogalmak között. Ebből adódik a fordított szöveg darabossága.

BE: Szinte kimondatlanul is kimondtad, hogy fontos törekvésed a darabosság elkerülése, a fordított szöveg befogadhatóságának növelése.

KÁ: Valóban, Sanyival ezen munkálkodunk.

BE: Kissé furcsán hangzik, de mondhatni, hogy minden nyelv megteremti a maga Steinerét?

KÁ: Igen, valami ilyesmi zajlik. Valahogy az angol nyelv a társadalmi összefüggésekre, kapcsolatokra helyezi a hangsúlyt. Az angol Steiner társadalmi, szociális, filozófiai tekintetben felszínesebb, nem tudja átvinni azokat a mély filozófiai tartalmakat, ami Steiner lényege. Nem azon van a hangsúly, jók-e a fordítások. Sok mindent visszaad az angol is, csak a német nyelvnek a filozofikus jellegét kevésbé érzi az ember. Nyilvánvaló, hogy mindegyik nyelv egy kicsit hozzáadja a maga világlátását, jellegét.

BE: Közismert, hogy Steinert még német nyelven sem könnyű érteni. Előfordult, hogy egy-egy fogalomnak a megfelelőjét kerested és nem találtad meg úgy, ahogyan szeretted volna?

KÁ: Sokat számít, hogy Rózsi néni egyes dolgokat tisztázott szellemtudományos vonalon, megalapozta a fordításokat, de ez nem végleges, ez még folyamatosan alakul.

BE: Vannak-e olyan fogalmak, amelyeket te vezettél be, hozzád kapcsolható a honosítása?

KÁ: Ezek metamorfózisok, továbbfejlesztések. A „Gemüt” kifejezés kedély, hangulat jelentésben fordítható, de egyik sem fejezi ki pontosan az eredetit, még mindig keresem a pontosabb fordítást, a magyarban még nem találtam meg a legmegfelelőbbet.

BE: Elhoztad az egyik számodra iránymutató gondolatot: „Az önismeret azt jelenti, hogy úgy változtatjuk meg magunkat, hogy a világ új tapasztalatokkal szólhasson hozzánk.”⁶

Ha átpásztázod az életed azzal a tudatossággal, amivel az antropológia felvértezett, milyen nagy fordulópontokat tudsz megjelölni a belső életed fejlődésében?

KÁ: Ahogyan említettem, materialista családban nőttem fel. Az életem legnagyobb fordulópontja az, hogy egy természettudományos beállítottságból eljutottam a szellemtudományi alapokra helyezett gondolkodásig. Ennek a csúcса az alapvető meditáció megtalálása volt, ahogyan ezt Rudolf Steiner önéletrajzában, az *Életutam* című könyvének 22. fejezetében olvasható:

„Az egész emberen kívüli világ rejtély, valójában kozmikus rejtély és az ember maga a megoldása... De amit mond, azt csak annyit tud adni a megoldáshoz, amennyit az ember saját magából, mint emberből megismert.”

A világ nem mondja ki az értelmét, de az ember nevének tudja szólítani és a világ fejlődése őrajta múlik. Ennek az üzenetnek a szellemében éltem és életem.

6 Christoph Lindenberg: *Individualizmus és nyílt vallás*

BE: Lenyűgöző az, ahogyan megőrizted a fiatalságodat, fizikai, szellemi szinten egyaránt nagy mozgékonyág, erő sugárzik belőled. Mi a titkod? Milyen iránymutatást tud adni ehhez az antropológia?

KÁ: Azt gondolom, hogy erre legtökéletesebb az a válasz, amit Steiner üzen a *Hogyan juthat az ember a magasabb világokról való megismeréshez* című könyvében: „a természetnek és a szellemnek megfelelően élni”. Ebben minden benne van. Azt hiszem, ha erre képes, ill. képes volna az ember, akkor valóban meg tudna újulni időről időre. Ez a titok, de ez nem könnyű, valószínű, hogy egyetlen inkarnáción belül nem is igazán lehetséges.

BE: Neked ez hogyan valósult meg?

KÁ: A természet felé fordulás végigkíséri az életemet, a turisztika fiatal korom óta az egyik legkedvesebb időtöltésem. Az év során most is megpróbálom a természet jelenségeit követni. Nagy segítséget jelentenek a heti Spruchok, általuk még mélyebben együtt tudok élni az állandó változással. A nyári hónapokat szinte végig természet közelben életem, engem a nyári varázslat tud legmélyebben érinteni: a Duna, a vízpart, a Nap, az állatok és növények gazdag pompája. Talán nyáron a legkönnyebb megtalálni a kapcsolatot a természettel, ami a szellemi alkotómunkában is sok inspirációt hoz.

BE: Most hol tart az Utad?

KÁ: Jelenleg egyrészt a Merkur Zweig, másfelől az Új-Ág Zweig munkájában veszek részt. Mindkét közösség – kissé eltérő módon – Rudolf Steiner gondolati síkra lehozott kutatási eredményeiből próbál kiindulni, ezek segítségével szeretnénk elvont, passzív gondolkodásunkat mindinkább élővé tenni. Ennek a megismerő erőnek az élesztgetése még hátralévő lehetőségeim további célja.

BE: Most mit fordítasz, melyik könyv kiadásán dolgozol?

KÁ: Jelenleg egy kilenckötetes Rudolf Steiner előadássorozat-csokor fordításán dolgozunk Drahos Sándorral közösen: *Az ember összefüggése a kozmoszzal*, GA 201–209.

BE: Hatvanhat évnyi antropológiai tanulmány áll mögötted, sok-sok tapasztalat, útkeresés, felismerés. Mit üzensz a fiataloknak?

KÁ: Legszebb baráti kívánság, hogy: legyél olyan, amilyen igazán vagy! Ennél többet nem lehet kívánni, ebben minden benne van. Ebben az egész életünk munkálkodása benne rejlik...

„Az ember az isteni-szellemi alkotás résztvevőjének érzi magát, amikor a teremtésbe beleilleszkedik. Most azt is tudja, hogy miért folytat magában ilyen életet, miért van odakint a csillagok, felhők, természeti birodalmak világa mindazzal, ami szellemileg hozzátartozik, őbenne pedig a lelki élet világa. Az ember észreveszi, hogy ez a két világ összetartozik, és a fejlődés csak úgy halad előre, ha egymással kölcsönhatásban vannak. Kint a térben kiterjed a végtelen világ. Bennünk itt a lelki világunk. Nem vesszük észre, hogy mi vagyunk ennek az összekapcsolódásnak a színtere. Az egyik pólus mintegy bennünk van, a másik kint a világban, a világfejlődés továbbhaladásához össze kell kapcsolódnunk. Az ember értelmében nyílik, hogy ennél jelen lehet.”⁷

BE: Köszönöm az interjút!

Isten tartsa meg Kellner Ágnesset az ő testi, lelki, szellemi frissességében, hogy sokáig közöttünk lehessen még. Várjuk az újabb fordításait és cikkeit!

„Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.”
(Weöres Sándor: *Szembe-fordított tükrök*)

7 Rudolf Steiner: *Az élet értelméről* (GA 155), 1912. május 24-i előadás